

PIŠETA IN UREJUJETA:

Lojze Košorok
in Pavla Gruden

Kar po domače ...

Ravnokar nam je pretela nova, verjetno največja vojna, o kateri bi zgodovina verjetno ne pisala - in že samo se oddahnili kakor da se nič ni zgodilo. To pač zato, ker se v pretežni večini ne zavedamo, da so za **OPREBRABI ČLOVEŠTVA**

Kar po domače

Zlomka! Zdomka, tale naša baba napako za napako, škriba, škriba.

Na naši strani črkostavca takšen moto vodi: "Čini, brate, grešku na pomoto".

Veste kaj v Našem slučaju, navzlic doktoratu, zabrusil Prešern France bi tiskarskemu škratu?

Kar po gorjansko, kot bratu bi brat zarobil je enkrat za vselej: "pojdi se s..t.

Pavla Gruden

Zgodovina priča o celi vrsti tiranov in fanatikov, ki niso bili nič drugega kakor, s preprosto in jasno besedo povedano, norci, katerim so se v naši dobi pridružili Stalin, Mussolini in Hitler, ter drugi o katerih bo zgodovina govorila.

Tisti, ki realno gledajo na današnjo svetovno situacijo, vidijo le dva izhoda, napredek ali pokončanje.

Samo preobrazitev človeštva bi mogla ustvariti trajne čvrste mednarodne odnose. Svet doživlja tako naglo deročo spremembo, da celo ljudje pri vrhu doživljajo pomanjkanje sposobnosti za čvrste odloke, kar je videti iz dolgotrajnih pogajanj za mir med Izraelom in Arabci. Izkazalo se je, da diplomacija Združenih narodov ni dovolj močno sredstvo za stalno ohranitev miru.

Treba je preobraziti človeštvo počevši iz temeljev. Čas je vreden zlata. Izbili smo trideset let za vzpostavitev ravnotežja.

Psihoza, ki je zgrabila človeštvo po drugi svetovni vojni, da je pognala navzdol. Izjeme so le tiste države ki so odvrgele sisteme, ki so se pokazali škodljivi.

Človeštvo življenja in pravih vrednost skoraj več ne spoštuje. Obožava denar in spolnost. Celotna sobodna umetnost priča o razmrvarjenosti človeštva. Vendar še vse ni izgubljeno. Novi kulturni centri, ki bo jih lahko prešli na prste ene roke, dela arhitektov vodnikov na poti k globalni prosvetljenosti, vzbujajo občutek ustalitve v lepoti, svobodi in ubranosti.

Pot do prosvetljenosti mas je strašno dolga. Prepričana sem, da je leto otrok, T.J. 1.1979 najvažnejše leto, ki ga je človeštvo kdaj proslavljalo. Imeli smo leto miru, miru pa od nikjer. Pot do miru ni od danes do jutri. Treba je prevzgojiti človeštvo, kar je Kristus celo "začel" z navvodi za mirno sožitje z narodi, za zdravlje telesa in duha, za pravičnost med družbenimi razredi, in strpnost med vsemi strujami. Prepričana pa sem tudi, da krščanstvo že dolgo, oziroma menda nikoli več po Kristusu ni bilo kot je treba.

Le popolna preobrazba človeštva začevši pri otrocih pa vse do zrelosti, in stalno ponavljanje, od časopisov, zidov pa vse do bodočih komunikacijskih sredstev, da človek mora ljubiti drugega kakor samega sebe, je nada, da bo ta nauk, ki zahteva ogromno, ogromno premišljevanje, da bi se ga moglo pravilno doumeti in uporabiti, rešil svet. Ta nauk, ki ga širil sam Kristus, vsebuje zakone o

telesnem, duhovnem in družbenem zdravju in opozorja na onesnaženje zemlje. V starem delu biblije so celo zakoni o zdravi prehrani. Tisti, ki so se

smatrali za poklicane, te nauke pretolmačiti vsak po svoje, so iz njih ustvarili teološko zmedo. Zato moramo zdaj začeti znova. Da bi

ogli ustvariti mirno sožitje vseh sistemov nam je potrebna nepretrgna strpnost kajti pomanjkanje te povzroča vojne. Pavla Gruden

SPOMENIK
OTONU
ŽUPANČIČU

Slovenski klub JADRAN v Melburnu je imel slovensko odkritje Župančičevega spomenika v nedeljo 11. marca. Odkritje je bilo združeno s Taborom slovenskih izseljencev v Avstraliji. V soboto 17. marca je v klubskih prostorih bila svečana kulturna akademija in športna tekmovanja in slovesnosti odkritja se je udeležila 700 glava množica.

Povdarek slovesnosti je dala navzočnost zastopstva Slovenske Izseljenske Maticе iz Ljubljane. Navzoč je bil kipar Zdenko KALIN, kateri je izdelal vse tri kipe, Župančiča, Prešerna in Cankarja. KLUBU JADRAN NAŠE ISKRENE ČESTITKE!

Novice in zanimivosti

REDNA PROGA
BEOGRAD-PEKING

PEKING - Prvo letalo JAT na redni progi Beograd Peking bo preletelo to prago 1. maja letos. Jatov beoing 707 bo poletel iz Beograda vsak ponedeljek ob 9. uri zvečer in po 13 urah poleta, pri čemer bo tehnično pristal v Karačiju, priletal v kitajsko glavno mesto. Od tam se bo vračal v Beograd vsak torek prav tako ob 9. uri zvečer po lokalnem času.

JUGOSLOVANINA
POTINA
MONTEVEREST

LJUBLJANA - 27. februarja je iz Ljubljane odpotovala v Nepal glavna jugoslovanske himalajske odprave, ki namerava v maju osvojiti Mont Everest. Številni sorodniki, prijatelji in ljubitelji planinstva so jim na brniškem letališču zaželeli srečno pot v prepričanju, da jim bo vzpon po še nepreplezanem zahodnem bregu najvišje gore sveta uspel in bodo še enkrat potrdili tisto vrednost jugoslovanskega alpinizma, ki jo uživa v očeh mednarodne javnosti.

PUSTNO VESELJE
POSLOVENIJI

LJUBLJANA - Po vsej Sloveniji so pustne šeme dale duška domišljaji in več ali manj uspešno preganjale zimo. Po dolgem času smo tudi Ljubljančani imeli

priložnost videti karnevalski sprevod po mestnih ulicah. Na povabilo skupščine mesta Ljubljane, se je za hip preselil v Ljubljano hercegovski praznik mimoz. Lepa dekleta, uspele maske in šopke mimoz, ki oznanjajo pomlad, se je ogledalo več tisoč navdušenih gledalcev.

Cerkničani so se letos še posebno skrbno pripravili na tradicionalni karnevalski prehod, ki je štel več kot 130 mask. Organizatorji so segli po etnografskih zapisov. Osrednji lik povorke je bila velika čarovnica, zanimiva pa je bila tudi skupina polhov, ki jih je v bukov gozd gnal skoraj trimetrski hudič. Čarobnice so ponazarjale burne razprave v tamkajšnjem izvršnem svetu, na posebnih vozilih pa so do glavnega trga "prepeljali" vse poglavitne občinske probleme od male obrti do cest, obsežnih dnevnih redov na sestankih itd. Vsi občinski problemi so bili tako, vsaj za en dan rešeni!

V sprodu po litijskih ulicah je sodelovalo 27 skupin, ki so primerno našemljene "pripovedale" o najzanimivejših dogodkih v minulemu letu doma in po svetu. Ves spreved, 22. po vrsti, je bil bolj ali manj uglasen na temo "popularne birokracije", kateri so Litijani posvetili tudi zaključno točko karnevala za naslovom "odpisani birokrati", ko so na Valvasorjevem trgu sredi starega dela Litije sodili birokratom in njih zagovornikom.

PONIŽANA
MATI

(Nadaljevanje)

Otroka sta dremala.

Zgodnja pomlad je kakor nevesta, ki se ji mudi, razprostrla čez Ljubljansko polje svoj vonjavni pajčolan. Planinski venec okiten z deviškimi snegom ga je krasil iz sinjih daljav.

V miru šmarne gore in Grmade nad pomlajeno prstjo, duhtečo iz njiv in travnikov, so se v jatah spretavale ptice selivke na poti pod domače nebo. Otroci so polagali žive preproge pred vseh korak. V okoliških vaseh se je ponekod ujelo sonce v line cerkvenih stolpov, da so se zvonovi bleščali vse tja do Ljubljanskega Gradu.

Sinja neskončnost nad Krimom je obetala lepe dneve.

Grajski grič se je kopal v soncu, in z vrtilčkov, ki so se vzpenjali po njemu, je bilo slišati udarce motik. Ptičja pesem se je z vonjem vijolic tihotapila na dvorišča.

Vigred je oblačila kostanje v novo razkošje. Na bregu

Ljubljani za Starim trgom je na široko odpirala vrata zatohlih, mračnih starinarnic ter se s čarobnimi tipalkami dotikala drobcev prahu, da so v milijonih kakor zvezdni prah zaplesali v temini med staro šaro in ropotijo.

Lise, ki jih je dve stoletji, še ne več, slikal na vlažne zidove ozkih ulic v staro Ljubljani, so zadobivale skrivnostne, včasih groteskne, skoraj žive oblike v trepetu sončnih žarkov. Gospe v krinolinah, včasih groteskne, skoraj žive oblike v trepetu sončnih žarkov. Gospe v krinolinah, gospodje v frakih in cilindrih, perjanice, pelerine, pahljače, visoke pričeske, labodji vratovi, globoki izrezi, kočije, pajčolanini lepotani v čipkah, vse to je klicalo v spomin dobo pesnikov, ki so pod vplivom Erosa kovali stihe o ženski lepoti.

Kakor v življenju tako tudi v domišljiji ni vse privlačno in veselo. Jezdec, lovci, duhovni, razbojniki in plemiči, berači, razvratnice in

coprnice, ki jih je igra časa risala na stene, so polagale v srce slutnjo o časih, za katere so stari ljudje govorili, da so bili zlati. Morda le zato, ker se takrat še ni razpravljalo o človeških pravicah. S tem so se, kakor se je smatralo nekđaj, bavili le grešni ljudje.

Meči, sveče, križi, truge in aspidistre, in vse drugo kar so dolga leta slikala na kamnite zidovje, je navzlic pomladnemu bujenju vzbujalo nejasen občutek žalosti.

Med živžav na ulicah se je kdaj pa kdaj pomešala pesem veselih meščank, ki so na okenskih policah zalivale geranije. Sem ter tja so z ropotanjem tramvajev tekmovali hreščeči radijski aparati, hripavi gramofoni in igranje na klavir, in celo poživizgovanje se je rinilo vmes.

Na baročnih balkonih so se zračile živobarvne pernice, a na dvoriščih se je prašilo od iztepanja žimnic in preprog. Okrog cestnih vogalov so se podili otroci, študente je vabilo sonce na promenado, zaljubljenice in upokojece pa je pomlad že klicala v Tivoli. Celotno kavarniški levi so se premestili k mizicam na pločnikih.

Dobri ali slabi časi Ljubljana je hitala vigredi

naproti.

Z robovega vodnjaka pred Rotovžem je zginil, leseni zimski oklep.

Naslonjeno na zid jo je iz dremavice dvignil na noge zvon, ki je v stolniškem stoplu dvakrat udaril. Odbilo je poldvanajsto uro. Hvala ti, oče nebeški, kaj bi jaz brez tebe? Tisti pamži so si danes našli drugo tarčo. In že je tekala med stojicami. Upognjenega hrbta in izkrivljenih nog je kaj hitro nabrala za skoraj polno vrečo zelenjavnih odpadkov, ostankov, in celo kupček prav dobrega krompirja jo je počakal. Prav so imeli gospod župnik, ko su rekli, da Bog pomaga tistemu, ki si sam zna pomagati. Le kaj bi bilo če bi mu kdo povedal, kar trdi stara mežnarica, da imajo polno klet vsega, in da so mu vse farani nanesli. Meni pa so rekli gospod, ko sem jih prosila ob božičnih praznikih za mast in krompir, da je kriza in da ne vedo kaj bo jutri. Kriza... borza je padla... le kaj to pomeni, so je spraševala bližajoč se mladi kmetici, s katero sta včasih kramljali.

Med tem so zadnje mestne pijavke odirale kožo kmetom, ki se jim je z izkupičkom mudilo v mestne trgovine. Režeži, si je mislila. Cene padajo kakor domine. Blagor

meni. Malo počakam - in kar dobim, dobim zastonj. Nasmehnula se je in obenem začudila, da je tisto o dominah prišlo iz njene glave. Kako da ne, si je zatrjevala, saj ob nedeljah igramo domine, da bi pozabili na revščino.

"Saj nisem beračica", je razlagala mladi kmetici, ki je že spet imela truh do zob. "Bog lonaj", se ji je zahvaljevala za skoraj crknjeno kuro. "Saj drugače nam ne gre slabo. Le preveč otrok imam, tako pravijo. Jaz pa sem ponosna na njih", se je visoko vzravnila. "Pa nikar ne zamerite", se je poslovila, kakor da je bogve kaj slabega zinila.

Zvonovi oznanjajo poldne. Še malo pa bom doma. Obvezala je voziček. Otroka sta se spala. Kangelico z mlekom, ki so ji jo napolnile mlekarice iz usmiljenja do otroka, je spretno postavila v zakrpan cekar, ki je vise na srednjem delu vozička že leta služil vozičkom vred - za prevažanje pabarkov.

Srce se ji je topilo od miline. Šta je kot po zraku, čeprav se ji je kila bolj kakor cunja, opletala krog nog. Jih je že videla, svoje otroke, kako bežati iz žakelj. In še kuro imam danes, je s hvaležnostjo mislila na nosečo kmetico. Pred stolnico jo je nekaj

pokucalo za vest. Saj bi šla v cerkov, je gledala v drugo stran ulice, pa nimam niti vinarja. Še stare žimnice si ne morem kupiti. Starinarinica je tako plna lepih stvari... In mežnar si dobro zapomni kdo kaj da. Pravijo, da bo po revoluciji - (le kaj je to?) drugače. Da so tisti, ki so za kralje in cesarje za bogataše.

"Jaz sem za reveže", se ji je kar glasno utrgalo iz srca, ko je šla mimo martre. Kristus je tudi bil za reveže pa so ga zato ubili. Naj bo kakor hoče, damo da mi je doživeti tisti dan, ko mi bodo otroci prinesli kruha. Župnik so parekli, da vsak otrok že ob rojstvu prinese kos kruha seboj. Oprosti ko ne znam moliti iz knjig. Le kaj bi jaz brez Tebe. Revež se na ljudi ne mora zanašati. Če pride revolucija, ali nam bodo pustili trge, ji je padal kamen na srce.

Petintrideset otrok je z leti sprejela v rejo in jih vzgojila v ljubezni a matere so izginile, kakor da jih nikdar ni bilo. Miso se je spomnile niti z vinarjem.

Na zadnji poti so jo spremljali vsi njeni otroci. Nekje na Žalah je našla počitek.

Pavla Gruden

Nema više naše Mire

"Vina, Miro!" orilo se
dok je Mira ovde bila.
Sad se Mira izgubila:
tuđe ruke vino nose,
Ana toči, Ana služi-
al' za Mirom srce tuži.

Nema nama Mire više!
ono malo veselosti
što imaše dobri gosti.
To kod Mire ostaviše,
Ana toči, Ana služi,
al' za Mirom srce tuži.

Iz Mirinih ruku malih
-ma se rasto' bela sveta-
mesto čaše od bermeta
otrova bi progutali!
Ana toči, Ana služi
al' za Mirom srce tuži.

Ko da igra? Ko da peva?
Ko da žedni? Ko da pije?
Ko li brigu da razbije?
Nema Mire, nesta cveta ...
Ana toči, Ana služi,
al' za Mirom srce tuži.

Branko Miliković

Postasmo tuđi

Naša je ljubav bila kratkog veka
trenutak jedan-tek godinu dana
i rastavi nas naglo sudba preka
bez uzdisaja, bez suza, bez rana.

U svadi nam je prošlo pola dana,
u pomirenju mučnom pola noći
i bežao sam iz našega stana,
tražeći mira u poljskoj samoći.

No to je bilo samo kratko vreme;
pa postadosmo tuđi jedno drugom,
i gledasmo se u ćutanju dugom
tupo ko sito dete šećerleme.

I tako sve je prošlo, i ja sada
ne mogu kleti nebo ni sudbinu
il' s pesnicama stisnutim, pun jada
prokleti žene ili podlost njinu.

Pa ipak da si samo katkad znala
veliki, kobni oganj duše ove,
i silnu ljubav što ništi k'o hala
sve druge misli i nade i snove.

Pa ipak da si samo katkad htela
u zanosu, i slična mekoj svili,
da kažeš nežnu reč iz srca vrela
i mi bi možda dugo srećni bili.

A sad polako teče ovo vreme,
postasmo tako tuđi jedno drugom,
i gledasmo se u ćutanju dugom
tupo ko sito dete šećerleme.

Branko Maliković

Svi radovi konkurišu za 'Njegoševu nagradu'

NOĆ SKUPLJA VIJEKA

(odломак)

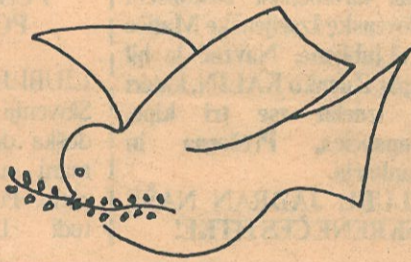
Плава луна ведрим зраком у прелести дивно тече
испод поља звеззданије, у пролећну красну вече;
сипље зраке магическе, чувства тајна нека буди,
те смртника жедни поглед у дражести слаткој блуди.

Над њом звезде ројевима брилијантна кола воде,
над њом копље ројевима зажижу се ројне воде;
на грм славуј усамљени армоничку пјесму поје,
мушице се огњевите ка комете мале роје.

Ја замишљен пред шатором на шарени ћилим сједим
и с погледом внимателним сву дивоту ову гледим;
чувства су ми сад тријезна а мисли се разлетиле,
красота ми ова божа развијала умне силе.

Него опет к себи дођи, у ништаво људско стање,
ал' лишено свога трона божество сам неко мање:
предчувствијем неким слатким ход Дијанин величави
душу ми је напојио - све њен в'јенац гледим плави...

ПЕТАР П ПЕТРОВИЋ ЊЕГОШ

Pesnikov grob na Lovčenu

(Njegošu na slavu, a na čast-nama)

Sve je izvan Tebe beskrajna tama, opsena i varka i senka
Poput ovaploćenog novca prevremeno puštenog u optičaj
Praznina stvorena iz vlastitih nedostataka kostur vetra lualice
i bodljike večnosti pretvorene u tajni oproštaj ...
Samo je budućnost opšta pesma kad potpuno zagrlim večni beskraj.
Pre nego bude opšti smak sveta neka me nedostojnog smrt saleti
i obavije se nebeskog ili zemaljskog nepoznatog proplanka ...

Kad sam pesnik svog naroda i tvog groba, roda, kamena, podneblja
i plamena, na rubu veka što je bez velikih imena,
šta će zakasnela pesma proleća što zaboravi da procveta
dok već odavno mrtav sebe pevam negde na kraj sveta ...?
Kad je cvet crnogorskih gusala tvoje besmrtno srce
a uzrok postojanja istorije Tvoje večno ime za sva vremena.
Je li spomenik grob? i meni sada sva uteha
u bezbojnoj i okrutnoj tuđini?
Zar je to nagrada za sve što je ostalo od moga glasa?
Pozicija razumne krvi rana je moja nedostižna i besprebolna
u kojoj nema osim pesimizma i nihilizma drugog spasa ...

Izdvojen zvezdama predeo koji ču zauvek da nastanim
kad drugog izbora nemam.
pesma je to što piše pesnika koji je podoban Bogu
u svuda prisutnoj mucu
Evo me kao gorka suza neba na kružnoj putanji zemlje:
belosvetski ispaštavalac duha - prineseno jagnje za žrtvu
spasonosnu čitavog sveta, dok pesme su moje nadiranje sveta
u prazno za dan iznutra ...
i dok neka čudna muzika gorućeg raspeca krvavog sunca se čuje
kao odbegla tajna nežnosti iz koje emanira krilata spirala smrti
tu gde je krv moja zaspala pod kamenom,
usred bilja, tamo gde ne niče cveće iz prokletog tela ...

Dok ti pevaš pod divljim nebom
zemlja je preko mog zaspalog uma
jer zbog bezgranične svetlosti
kao svetlost sveta
Bezgrešni je nepokretan za logične i večne reči ...

Mr. J. Ivan V. Marković

OPSESIJA

(IZ ZBIRKE "RANE PJESME")

O zašto si tako nemilosrdno ušla u mene?
I zašto mnome vlašć ko tiranin snažno?
Pun sam te u duši, tečeš mi kroz vene,
I sve što nije TI - sasvim je nevažno.

Ti si moja opsesija, stalna i beskrajna,
Ja vidim te svuda, u snu il' na javi:
Ti si moja misao-svijetla il' očajna,
Božanstvo lepote, i vrhunac ljubavi.

Kad Mjesec se rađa na pospanom nebu,
Javljaš se u meni kao priviđenje noći.
U tijelu mojem treperiš ko zvijezde u srebru,
I znam, u svoj svojoj ljepoti - opet ćeš mi doći.

I tada, ko uvijek, zatvoriću oči,
Da dočaram te u mašti što me uvijek tjera,
Da gledam te, dok u sebi posjedujem moći,
Jer lijepa si ko besmrtna-Miloska Venera.

O, kako te vidim ... poznajem ... i pamtim,
Svaku tvoju misao, pokret, srce, dušu ...
Od pomisli na tebe, sav u vatri plamtim,
I klikćem u sreći ko Oro' u svom kršu!

Rasturam koprenu rastojanja koje nas dijeli,
I opet si tu - predamnom, sva živa i stvarna.
Miris kose ti opjne sva mi čula preli,
i sav uzdrhtim, od čežnje tvog pogleda plamna.

Oči su tvoje modre ko dva plava mora,
Iz čijih dubina dopire pjesma sirena,
I ljepše su od sunca kojeg rada Zora,
U purpuru jutra ko Školjka biserna.

Usne su ti kao pehar pun nektara slasnog,
Iz kojeg sam pio Eleksir života,
I sav se zanesem od ismijeha ti krasnog
Na ljupkome licu, kog miluje ljepota.

S' puti plave kose bujne ti - svilenе,
I S' očiju što skriše su nebo cijelo,
I sa usni što životom napajale su mene,
-Poglijed skliznu, i otkri ti - božanstveno tijelo ...

To tijelo Venere, ko balsam mirisno, ko mramor bijelo,
O kako je opojno i čedno u svojoj nagoti,
Sklad njegovih oblika je savršenstva dijelo,
Ja niče padam - klanjajuć' se njegovoj ljepoti.

Ne postoji na njemu ni djela da je ostao u sijeni.
Ni jednog prijevoja, il' nabora u baršunastoj puti,
A da je skriven il' nepoznat ostao meni,
Il' da ostalo je nešto da se još nasluti.

Ne, ne postoji na njemu niti jednog mjesta,
Nit slične čestice makar jedan deo
Da žed za njim mi, i u snu da presta,
Il' da se na njegov' nije spustio, moj poljubac vreo ...

Ti kao epicentar si životnoga kruga.
Uvijek ista, ti živiš i postojiš u meni,
Pa ipak si nova - čudno - nepoznata druga,
Uvijek različita, nikad slična jučerašnjoj ženi.

Znam te, kad ti milo lice smiješak krasi,
Kad ti srce, duša, iskre puni sreće.
Znam te kad će suza da ti lice kvasi,
I u bolu ti si lijepa - kao tiho majsko veće.

Znam te skritu kao Sfinga, neobičnu ili stvarnu,
Il' u tebi što se zbiva, kad tužna si, il' nesređena.
Znam veselu te bezazlenu, lepršavu i nemarnu,
A znam te ko Zevsa bijesnu, kad gorda si, il' uvređena.

No budim se iz snova ... iz mašte, kojoj sam se dao,
Jer nema te više, i znam da nećeš doći ...
Od svih snova o tebi, samo uzdah mi ostao,
Koji trajaje samnom i samnom će proći ...

Slavko Šparovac

OJ ATOME, GALAKSIJO!

Po pustinji i u mraku
gmiže ceo svet,
šaka ljudi, šaka smrti
hoće li umret?

Treba mora ali kako
nastaviti svet,
nema hleba nema vode
mora se umret.

Od raskošnog punog stola
otrgnuše nas,
otrgnuše sami sebe
da bi našli spas.

Verovali u ideje
zadnje strme odiseje,
napraviše svetski lom
kako može sam atom.

Isada se život gasi,
svakom biću svakoj rasi.
I zadnja se nada ruši
jer se zanja duša guši.

Oj atome galaksijo
u tebi se život svijeo,
a počeo je jednog veka
kao nekad ispočetka.

"ILA-BAKA"

